

2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**“EUROINTEGRATION IN ART, SCIENCE AND EDUCATION:
EXPERIENCE, DEVELOPMENT PERSPECTIVES”**

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ”**

Klaipėda University, 2025

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Compilers of the publication:

Упорядники видання:

Prof. dr. Rasa Braslauskienė,
Doc. dr. Reda Jacynė,
Doc. dr. Maryna Ponomarenko.

Conference Scientific Committee:

Науковий комітет конференції:

Prof. Dr. Rimantas Balsys (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Rasa Braslauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
PhD student Evelina Brazauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Honored Art Worker of Ukraine Dmytro Velychko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Matilda Karamatic Brčić (University of Zadar, Croatia).
Assoc. Prof. Dr. Reda Jacynė (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Andrii Krasnozhan (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Prof. Dr. Ganna Muzychenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Aida Norvilienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Dr. Maryna Ponomarenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine; Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Honored Art Worker of Ukraine Olga Tarasenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Ioana Todor (“1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia, Romania).

Untranslated language of the authors.

Мову авторів збережено без змін та перекладу.

© Rasa Braslauskienė, Reda Jacynė, Maryna Ponomarenko (sudarytojos), 2025

© Klaipėdos universitetas, 2025

ISBN 978-609-481-244-6

Коваленко Сергій. ДИПЛОМНА РОБОТА ЯК ЕТАП ТВОРЧОГО СТАНОВЛЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО ХУДОЖНИКА КОСТЯНТИНА ЛИЗОГУБА: ХУДОЖНЬО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ / 73

Kovalenko Serhii. THE DIPLOMA AS A STAGE OF CREATIVE FORMATION OF THE KHARKIV ARTIST KOSTIANTYN LYZOHUB: ARTISTIC AND STYLISTIC FEATURES / 76

Лабунець Єлизавета, Слітюк Олена. РОЛЬ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА GIF-АНІМАЦІЙ В ДИЗАЙНІ, ЯК ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ / 77

Labunets Yelyzaveta, Slityuk Olena. THE ROLE OF AUGMENTED REALITY AND GIF ANIMATIONS IN DESIGN AS A MEANS OF COMMUNICATION / 79

Lisohor Alla. CULTURAL CODES AND IDENTITY IN FASHION / 80

Лоза Наталя. РІЗНИЦЯ ПОНЯТЬ *СТАНКОВА КАРТИНА* ТА *ТВІР-ПАННО*: ОСОБЛИВІСТЬ ІСНУВАННЯ В ІНТЕР'ЄРІ / 83

Loza Natalya. THE DIFFERENCE BETWEEN THE CONCEPTS OF *EASEL PAINTING* AND *PANEL PAINTING*: THE PECULIARITY OF EXISTENCE IN THE INTERIOR. / 86

Малік Олексій. АВАНГАРДНЕ ВІДЛУННЯ В ОДЕСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ КІНЦЯ XX ТА НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТЬ / 87

Malik Oleksiy. AVANTGARDE ECHOES IN ODESSA ART OF THE LATE 20TH AND BEGINNING OF THE 21ST CENTURY / 90

Meng Kun, Yezhova Olga. DIGITAL ILLUSTRATION ART IN AGRICULTURAL PRODUCT PACKAGING: A STUDY ON THE REVITALIZATION DESIGN OF RURAL CULTURAL HERITAGE / 91

Mishenina Halyna, Ligita Šimanskienė. THE RELATIONSHIP BETWEEN MANAGERS' CREATIVITY AND ORGANIZATIONAL CULTURE AND THEIR IMPACT ON INNOVATION ACTIVITY AND READINESS FOR CHANGE / 94

Місюк Анатолій, Павлова Тетяна. ВІЗУАЛЬНІ НАРАТИВИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СТАНКОВОГО ЖИВОПИСУ / 98

Misiuk Anatolii, Pavlova Tetiana. VISUAL NARRATIVES OF CONTEMPORARY UKRAINIAN EASEL PAINTING / 101

Molotokienė Ernesta. POSSIBILITIES FOR APPLYING PLURALISTIC ETHICS IN CREATING AN ETHICAL DIGITAL ENVIRONMENT / 103

Mulenson Lina, Miroschnichenko Olena, Velychko Dmytro. VALERY HEGAMYAN: THE FORMATION OF ART EDUCATION IN THE FACULTY OF ART AND GRAPHICS / 107

Носенко Анна, Величко Дмитро. ОРНАМЕНТАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ В СУЧАСНИХ МУРАЛАХ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ЗАСОБАМИ СТРУКТУРУВАННЯ / 110

Nosenko Anna, Velychko Dmytro. ORNAMENTAL COMPOSITIONS IN MODERN MURALS: HARMONIZATION OF SPACE BY MEANS OF STRUCTURING / 115

Овакімян Лаура, Кротова Тетяна. ЗАСОБИ ПРОЯВУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ ІМІДЖІ ОЛЕНИ ЗЕЛЕНСЬКОЇ / 116

Ovakimian Laura, Krotova Tetiana. MEANS OF MANIFESTATION OF NATIONAL IDENTITY IN THE PUBLIC IMAGE OF OLENA ZELENSKA / 119

Pavlova Tetiana. IN THE IRON EMBRACE OF THE EMPIRE: KHARKIV AVANT-GARDE IN THE 1930s / 120

Пахомова-Власова Наталя. СИНТЕЗ ЖАНРІВ МИСТЕЦТВА В РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ЗАВДАННЯ ПРИ СТВОРЕННІ ЗОБРАЖУВАНИХ ПРОСТОРІВ У РОЗПИСАХ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ЇХНІЙ ЗВ'ЯЗОК ІЗ РЕАЛЬНОЮ АРХІТЕКТУРОЮ / 125

Pakhomova-Vlasova Nataliia. SYNTHESIS OF ART GENRES IN THE IMPLEMENTATION OF THE CREATIVE TASK OF CREATING DEPICTED SPACES IN INTERIOR PAINTINGS AND THEIR CONNECTION WITH REAL ARCHITECTURE / 127

Перець Олег. ПЕРЕТВОРЕННЯ МІСЦЬ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРСЬКОЇ ПРИСУТНОСТІ ЗАСОБАМИ НОВІТНЬОГО УКРАЇНСЬКОГО МОНУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА / 128

Perets Oleh. TRANSFORMATION OF PLACES OF RUSSIAN IMPERIAL PRESENCE BY MEANS OF MODERN UKRAINIAN MONUMENTAL ART / 131

Полякова Марина. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ДИЗАЙНІ КНИЖКОВИХ ОБКЛАДИНОК: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД / 132

РІЗНИЦЯ ПОНЯТЬ *СТАНКОВА КАРТИНА* ТА *ТВІР-ПАННО*: ОСОБЛИВІСТЬ ІСНУВАННЯ В ІНТЕР'ЄРІ

Лоза Наталя

Доцент, Заслужений художник України, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

ORCID: 0000-0002-2313-4584

lozanata1@ukr.net

Анотація. У дослідженні ми розкриваємо різницю понять «станкова картина» і «твір-панно», які мають свої особливості існування у просторі інтер'єру. Показано, що станкова картина, як форма, з'явилася пізніше ніж пов'язана з конкретним інтер'єром форма монументально-декоративного твору-панно. Станкова картина виявляється більш вільною і відокремленою від простору інтер'єру. Панно має більш активну роль у формуванні навколишнього середовища. У статті також наведені приклади творчості митців Одеської мистецької школи і художників України XX – початку XXI століття в царині станкової картини і монументальних панно.

Ключові слова: «станкова картина», «твір-панно», станкове мистецтво, монументально-декоративне мистецтво, організація простору, картина в інтер'єрі, Одеська мистецька школа.

Вступ. Одна з найважливіших проблем мистецтва та художньої освіти в Україні – зберегти надбання національних мистецьких шкіл та передати традиції їх у руки молодого покоління. Зараз, як ніколи, необхідне виховання висококваліфікованих фахівців саме у галузі культури та мистецтва. Зрозуміло, що сучасний спеціаліст повинен бути всебічно розвинутою особистістю та професіоналом своєї справи. Він повинен засвоїти всі базові поняття образотворчого мистецтва, знати розмаїття його форм і мати навички використовувати ці знання.

З метою забезпечення більш заглибленого наукового обґрунтування викладання, ми повинні детальніше розкрити всі поняття, з якими молодий художник буде стикатися у світі мистецтва. Нам важливо внести ясність і чітко розподілити поняття «станкова картина» та «твір-панно» – поняття досить близькі, навіть споріднені, але, які мають принципові відмінності, і дуже важливо для студентів і в теорії, і в практичній роботі не плутати їх.

Мета дослідження. Даною роботою маємо на меті показати різницю понять «станкова картина» та «твір-панно» на прикладах творчості митців України XX – початку XXI століття. Основними методами для досягнення мети у нашому дослідженні виступають художньо-стилістичний аналіз, історичний і компаративний методи.

Теоретична частина

Нам хотілось би внести ясність і чітко розподілити поняття «станкова картина» та «твір-панно». І одне, й інше є витворами образотворчого мистецтва, які можуть бути вирішені в більш або менш реалістичній або декоративній, або, взагалі, абстрактній манері. Ми будемо розглядати і станкову картину, і панно як твір живопису (хоча, панно може бути і мозаїчне, і скульптурне (рельєфне), але ми вивчатимемо саме живописні твори, бо саме тут найбільш наочно можна побачити відмінність). Живопис – найбільш популярний і розповсюджений у європейській культурі вид образотворчого мистецтва, твори якого створюють за допомогою фарб, які наносять на тверду поверхню. Основним виразним засобом живопису є колір. Ці твори, у сучасному світі слугують, здебільшого, для

прикрашання та оздоблення інтер'єру чи екстер'єру людського житла та громадських будівель. Ці риси є спільними. Що ж їх різнить?

Згідно визначенням у довідковій літературі, станковий живопис – один з різновидів образотворчого мистецтва, твори якого мають самостійне значення та сприймаються незалежно від оточуючого середовища. Буквально – живопис, створений на станку (мольберті), є частиною більш широкого поняття: станкове мистецтво (Яремків, Кругляк, 2010). Твір станкового живопису – «картина» – створюється на не стаціонарній поверхні (у відмінності від монументального живопису) та не утилітарній основі (на відміну від декоративного розпису). Це може біти полотно, картон, дошка, папір, шовк, що передбачає самостійне не обумовлене оточенням сприйняття. Робота над створенням станкового твору виконується на верстаті – мольберті.

Панно – відрізняється тим, що воно передбачає зв'язок з певним візуальним простором (внутрішнім чи зовнішнім), це може бути частина стіни, стелі, ніша тощо. Звідси – його визначення як однієї з форм монументально-декоративного мистецтва (Сотська, Шмельова, 2016). Головною особливістю панно є розміри, форма і зміст. Вони ретельно співвідносяться зі сприйняттям глядача і інтер'єром будівлі. Картина-панно виконується звичайною технікою живопису на полотні, а потім монтуватися на спеціально відведене їй місце. Також панно можуть бути створені безпосередньо на внутрішніх чи зовнішніх стінах будівлі у техніках мозаїки, фрески тощо. Важливо, що панно може бути буквально «вписане» у визначений простір завдяки обрамленню орнаментом, переходом у інші форми архітектурних побудов.

Отже, як можна зробити висновок з самих визначень, головна різниця полягає саме у залежності чи незалежності від простору будівлі, а точніше – від сприйняття у зв'язку з інтер'єром або у відсутності такого зв'язку. При цьому, не важливо, намальоване зображення безпосередньо на стіні чи, як дуже часто роблять у сучасності, виконане на полотні, яке, вже потім, монтують на стіну. Якщо композиція призначена для сприйняття саме у конкретному інтер'єрі, «вписана» в нього і не розрахована на сприйняття, окремо від цього простору – це панно. Якщо ж зображення може бути перенесене в будь яке інше приміщення, і сприйняття його не втратить від переміщення в інше середовище, тоді цей твір – станкова картина.

Виходячи з цих стверджень, можна вважати, що живопис, взагалі, було почато з творів-панно. Як такі, можна розглядати навіть скельні розписи на стінах печер, які відносять до епохи палеоліту. І, зрозуміло, розписи на стінах та стелях шумерських храмів, давньоєгипетських гробниць та аристократичних палаців античності. Станкова картина з'явилась набагато пізніше. Широкий розвиток станкове мистецтво отримало починаючи з епохи італійського Відродження в зв'язку – період виокремлення самостійного значення окремих видів мистецтва, відділення їх від архітектури, а також завдяки ствердженню творчого особистісного початку митця-композитора. У цей час, на відміну від середньовічного панування церковних замовлень на великі монументальні форми у церквах чи монастирях, з'являється широкий попит на замовлення приватні, які мали різні розміри і жанрові вподобання, в залежності від соціального статусу замовників і тих місць, де твори мали експонуватися. Приватні інтер'єри мали більш інтимних характер, і форма станкової картини саме відповідала таким задачам.

У наші часи, в сучасному українському мистецтві широко розповсюджені обидві форми живопису – і станкова картина, і твори-панно (хоча, слід зазначити, станковий живопис все ж превалює). В Україні, і, зокрема в Одесі, працює велика кількість художників – станковистів. Якщо трішки зазирнути в минуле, одеська художня школа була започаткована картинами Кіріака Костанді та його оточення – П. Нілуса, Т. Дворникова та інших (Носенко, 2005). Радянські часи дали чудові зразки станкових картин, як

тематичних композицій на соціальну та побутову тематику, так і зразків пейзажного, натюрмортного та портретного жанрів. В Одесі тих часів працювали О. Ацманчук і Б. Фраєрман, В. Токарев і Г. Крижевський, М. Божий і К. Ломикін. Трішки пізніше, виплекалась плеяда художників – авангардистів, що називала себе об'єднанням «Човен» – В. Басанець, С. Савченко, В. Цюпко, В. Маринюк та інші.

До більш традиційного напрямку належали тонкий колорист та композитор Орест Слешинський, яскравий та експресіоністський Адольф Лоза та славетний класик одеської школи Юрій Єгоров. Їх творчість ґрунтовно проаналізована в дисертаційному дослідженні А.І. Носенко (Носенко, 2006) та праці, присвяченій мистецтву Одеси у колекції Іванових (Тарасенко О., Тарасенко А., 2004). Довге творче життя прожив творець чудових ліричних станкових пейзажів Альбін Гавдзинський. Свій особливий міфологічний світ створив у картинах Юрій Коваленко. Зовсім нещодавно ми втратили чарівного живописця, нашого колегу Сергія Лозовського. Сьогодні поряд з нами живуть і працюють П. Нагуляк, Д. Величко, А. Носенко, В. Сакалюк, А. Горбенко, О. Малік та багато інших цікавих авторів.

Щодо сучасних творів-панно, то тут також є значні приклади, хоча їх і значно менше. Перш за все, монументально-декоративні розписи зустрічають на стінах церков та деяких громадських будівель. Можна розглядати як панно і ті витвори сучасного мистецтва, що називають «мурал». Цей сучасний вид мистецтва по суті є монументальним розписом зовнішньої поверхні будівель, має великі розміри і часто демонструє прояви втілення соціальної тематики. Але, як твір живопису, прив'язаний до стіни і розрахований на сприйняття саме у конкретному екстер'єрі міста, мурал – це твір-панно.

Крім того, є окремі художники, які створюють саме панно значних розмірів. Як приклад, варто назвати величний твір панно «Космогонія сенсів», створений сучасним українським митцем Петром Антипом. Твір розташований на стінах Музею сучасного мистецтва Корсаків у місті Луцьк. Він змонтований з модульних полотен і складає єдину композицію площею 2000 квадратних метрів. Це живописне полотно – рекордсмен складається з 8 тематичних частин: «Початок», «Створення землі», «Створення природи», «Створення людини», «Створення суспільства», «Створення культури», «Створення ноосфери» та «Майбутнє». Кожна частина втілює індивідуальні авторські міфи, а також легенди, наукові теорії, символи, знаки та написи різних націй та народів. Це найбільший за розміром витвір живопису у світі. І, як такий, він увійшов у Книгу рекордів Гіннеса.

Висновки. Тож, це дозволяє стверджувати, що в сучасному мистецтві України має своє продовження та розвиток як станкова картина, так і твори-панно. Тому, досить важливо, щоб здобувачі вищої освіти, художніх спеціальностей, мали можливість розуміти і відрізняти одне від одного.

Наш досвід дозволяє рекомендувати більш глибоке вивчення цих понять та різниці між ними.

Література

Носенко А.І. (2005). Природа як гармонізуючий чинник у формуванні духовної особистості К.К. Костанді. *Українська академія мистецтва*. Науковий збірник. Випуск 12. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, 333 – 341.

Носенко А.І. (2006). Пленер в живописі Одеси другої половини ХХ - початку ХХІ століття [Автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.05, Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв]. Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0083573>

Тарасенко О.А., Тарасенко А.А. (2004). Зібрання живопису Одеси Людмили Вікторівни Іванової. Друга половина XX століття. Альма-Пресс.
Сотська Г., Шмельова Т. (2016). Словник мистецьких термінів. Видавництво «Стар».
Яремків М., Кругляк О. (2010). Мистецтво Види Жанри. Словник термінів. Підручники і посібники.

THE DIFFERENCE BETWEEN THE CONCEPTS OF *EASEL PAINTING* AND *PANEL PAINTING*: THE PECULIARITY OF EXISTENCE IN THE INTERIOR

Loza Natalya

Associate Professor, Honored Artist of Ukraine, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine

ORCID: 0000-0002-2313-4584

lozanata1@ukr.net

Anotation. In the study, we reveal the difference between the concepts of «easel painting» and «panel painting», which have their own peculiarities of existence in the interior space. It is shown that the easel painting, as a form, appeared later than the form of a monumental and decorative work-panel associated with a specific interior. The easel painting is more free and separated from the interior space. The panel plays a more active role in shaping the environment. The article also provides examples of the works of artists of the Odesa School of Art and Ukrainian artists of the twentieth and early twenty-first centuries in the field of easel painting and monumental panels.

Keywords: «easel painting», «panel painting», easel art, monumental and decorative art, space organization, painting in the interior, Odesa Art School.